

Kto šetrí, má za tri

Prehľad úspor spotreby energií vo verejných budovách v zime 2022/2023

Marek Engel

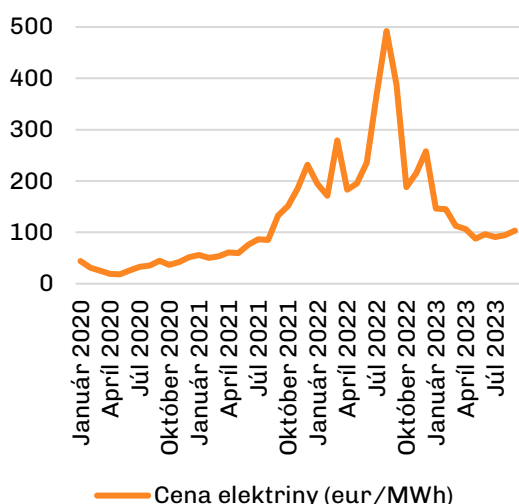
Ministerstvo
životného
prostredia SR

Komentár
2023/1

Vláda SR na jeseň 2022 nariadila orgánom štátnej správy dosahovať energetické úspory. Úrady, ktoré poskytli údaje, preukázateľne znížili spotrebu energie o 14,2 %, čím klesli výdavky štátneho rozpočtu o viac ako 19 miliónov eur, čo možno považovať za úspech. Prekážkou pre správcov mohol byť najmä zlý stav niektorých štátnych budov alebo vysoká technická spotreba typická pre konkrétne organizácie. Keďže sa plnenie cieľa ukázalo ako dosiahnuteľné, odporúča sa aplikovať predmetné úsporné opatrenia naďalej.

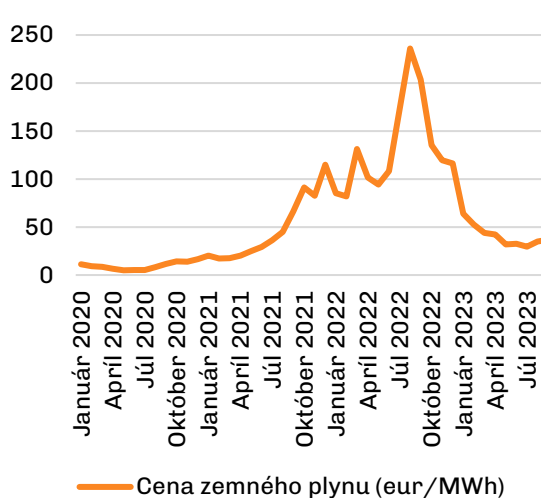
Vojna na Ukrajine spôsobila bezprecedentné turbulencie na energetických trhoch. Ceny komodít začali výraznejšie rásť už v druhej polovici roka 2021, kedy sa stupňovalo medzinárodné napätie. Postupne dochádzalo aj k obmedzeniam v dodávkach surovín, pričom vzájomný obchod sa prakticky zrútil po vypuknutí vojny. Krátkodobé burzové ceny elektriny aj plynu dosiahli násobky dlhodobých úrovní, pričom cenová panika vyvrcholila v lete 2022. Hrozba nedostatku surovín mala potenciál vážne ohroziť fungovanie ekonomiky aj štátu.

Graf 1: Veľkoobchodná cena elektriny

Zdroj: IEP podľa OKTE

Graf 2: Veľkoobchodná cena zemného plynu

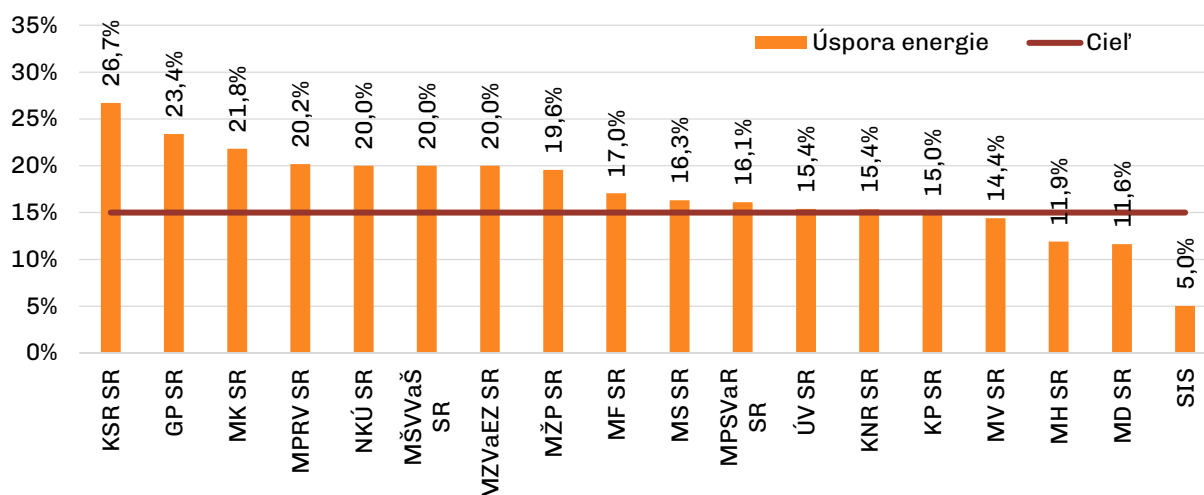
Zdroj: IEP podľa WB a St. Louis Fed

Ústredná štátna správa mala preto počas minulej vykurovacej sezóny povinnosť znižovať spotrebu energií. K tomu boli ústredné orgány štátnej správy zaviazané uznesením vlády na základe vládou schváleného súboru odporúčaní. Povinnosťou bolo ušetriť 15 % energie v porovnaní s vykurovacou sezónou 2019/2020. Nerozlišovalo sa medzi nosičmi energií, pričom najväčší potenciál bol spojený s úsporami tepla a plynu.

Navrhované odporúčania si mohli úrady skombinovať tak, aby pružne dosiahli cieľ. Motiváciou bolo, že ak úrady žiadali o dofinancovanie Ministerstvo financií prihládalo na preukázané úspory energií. Významnými opatreniami boli zníženie teploty vykurovania a útlmový režim počas víkendov. Zníženie teploty vykurovania o 1°C je spojené s úsporami energie na úrovni 6 %. Legislatívne úpravy vyhlášok č. 152/2005 Z. z. a 99/2016 Z. z. umožnili zníženie teploty vykurovania v kanceláriách o 1°C. Tým bol zabezpečený aspoň minimálny štandard aj v menej efektívnych objektoch.

Stanovená ambícia cieľa 15 % úspory sa vo všeobecnosti preukázala ako primeraná a dosiahnuteľná. Prevažná väčšina úradov, ktoré poskytli údaje o spotrebách energií, tento cieľ preukázateľne splnila. Priemerná úroveň plnenia cieľa dosiahla 14,2 %. Niektoré podriadené organizácie ministerstiev plnili ciele nadmerne, ale niektoré daný cieľ nemuseli dosiahnuť. Prekážkou pre mnohé úrady mohol byť nevyhovujúci stav budov, ale aj špecifická a vysoká technická spotreba energie (napr. elektrina alebo chladenie pre serverovne či monitorovacie systémy).

Graf 3: Dosiahnuté úspory energií (ministerstvá a väčšie kapitolu spravujúce štátne budovy)

Zdroj: IEP podľa údajov od správcov kapitol

Úrady preukázateľne ušetrili viac ako 19 miliónov eur, odhad úspor pre administratívu bol realistický. Pôvodný modelovaný vplyv na štátny rozpočet dosiahol približne 36 až 48 miliónov eur. Predpokladom ale bolo nerozdielne šetrenie vo všetkých organizáciách. Z povinnosti boli vyňaté napr. nemocnice, školy či sociálne zariadenia, ktoré majú výraznejší podiel na ploche štátnych budov aj energetickej spotrebe. Napriek tomu boli aj ostatné subjekty k šetreniu prirodzene motivované kvôli rozpočtovým obmedzeniam. Pôvodne odhady cien sa neodchyľujú od skutočných priemerných cien v danom období.

Úsporné opatrenia odporúčame uplatňovať naďalej. Hoci sa energetické trhy v roku 2023 výraznejšie stabilizovali, burzové ceny sú stále výrazne vyššie ako v predvojnovom období. Súbor konsolidačných opatrení uvádza ako jednu z alternatív práve dlhodobé zníženie energetickej spotreby, čo aj v čase stabilizovanejších trhov prinesie významné finančné úspory. Skúsenosti z minulej vykurovacej sezóny potvrdili zámer kampane, podľa ktorého nemalo dôjsť k obmedzeniu poskytovaných služieb ani k neprimeranému poklesu komfortu na pracovisku. Hospodárske správy zároveň nadobudli skúsenosti a prispôsobili svoje interné procesy, aby sa zefektívnila prevádzka štátnych budov.